

Onderzoek 'Het contact tussen inwoners en de gemeente' DEAL-gemeenten

De gemeente wil steeds vaker met de inwoners van dorpen en wijken in gesprek. Dat kan gaan over de nieuwbouw van een wijk; over de toekomst van een dorp of wijk omdat er bijvoorbeeld scholen of voorzieningen verdwijnen; of over wat bewoners graag zouden willen met hun dorp of wijk en wat ze daar zelf in kunnen betekenen.

Met wie gaan gemeenten dan in gesprek? Soms met het hele dorp. In sommige gemeenten zijn dorps- en wijkvertegenwoordigers hiervoor het aanspreekpunt. In andere gemeenten zijn er geen vaste aanspreekpunten en wordt er op andere manieren contact gezocht.

Om te weten te komen hoe de communicatie tussen de gemeente en inwoners van dorpen en wijken is georganiseerd, voeren de vier gemeenten in de regio Eemsdelta samen onderzoek uit. Het onderzoek maakt deel uit van het project 'Sociale vitaliteit in de regio Eemsdelta'. Eerder al zijn er twee andere vragenlijsten uitgezet onder het Groninger Panel in de DEAL-gemeenten. Dit derde onderzoek is het sluitstuk van de verdieping naar mogelijke vormen van overheidsparticipatie.

Voor dit onderzoek hebben we een digitale vragenlijst uitgezet onder 670 leden van het Groninger Panel die in de DEAL gemeenten wonen. Deze uitvraag onder het Groninger Panel heeft een respons opgeleverd van bijna 49%. De verdeling over de verschillende DEAL gemeenten is als volgt: 12,9% uit Appingedam, 36,5% uit Delfzijl, 23,7% uit Loppersum en 26,8% uit Eemmond.

Er moet worden opgemerkt dat het aantal respondenten per gemeente te laag is om per gemeente een betrouwbaar beeld te schetsen. In deze rapportage bespreken we de meest opvallende resultaten voor de vier gemeenten samen.

Om een indicatie te geven over uitkomsten per gemeente zijn, zijn de uitkomsten per gemeente wel opgenomen in de bijlage. Door de lage aantallen is dit geen betrouwbaar beeld.

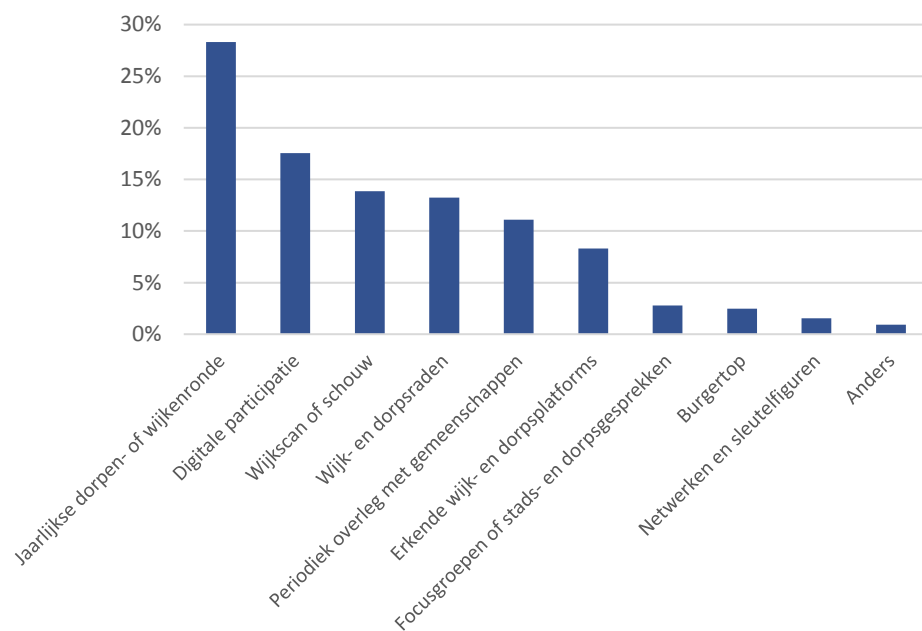
In het kort

- De drie meest gekozen voorkeursvormen van contact tussen inwoners en gemeenten zijn: ‘jaarlijkse dorpen- of wijkenronde’, ‘digitale participatie’ en ‘wijkscan of schouw’.
 - De belangrijkste achterliggende redenen waarom de deelnemers voor deze vormen kiezen zijn “op deze wijze kunnen doelen voor het dorp of de wijk het beste bereikt worden” (‘jaarlijkse dorpen- of wijkenronde’ of de ‘wijkscan of schouw’) en “op deze wijze kan iedereen op zijn of haar eigen manier een bijdrage kan leveren (‘digitale participatie’).
 - Hoewel digitale participatie tot één van de favoriete vormen van contact behoort, wordt dit momenteel nog erg weinig ingezet.
 - Om het contact te stimuleren tussen inwoners en de gemeente geven respondenten aan ook digitale communicatievormen in te zetten
 - Dorps- en wijkvertegenwoordigers zouden vooral de rol van belangenbehartiger moeten innemen. Deze rol wordt tevens erkend als de meest toegepaste rol in het contact met de gemeente. Daarnaast geeft men aan de rol van samenwerkingspartner te preferen. Echter, deze rol wordt in de huidige situatie nog niet gezien.
 - Twee op de vijf deelnemers van dit onderzoek geven aan actief te zijn in de samenwerking tussen de gemeente en het dorp of de wijk. Voor deelnemers die niet actief zijn spelen vooral barrières zoals tijd, het gevoel geen toegevoegde waarde te kunnen bieden en lichamelijke beperkingen mee.
-

Waar gaat uw voorkeur naar uit?

- In de DEAL-gemeenten worden verschillende instrumenten ingezet waarbij inwoners en gemeenten met elkaar in contact staan over zaken in het dorp of de wijk.
- In de DEAL-gemeenten gaat (met 28%) een sterke voorkeur uit naar de vorm 'jaarlijkse dorpen- of wijkenronde'. In de tweede plaats geeft men de voorkeur aan 'digitale participatie' als vorm van contact tussen inwoners en de gemeente. Het inzetten van een 'wijkscan of schouw' (14%) en 'wijk- en dorpsraden' (13%) worden hierna als favoriete vorm geselecteerd.
- De hier gekozen vormen komen overeen met de vormen die de bewoners daadwerkelijk kennen (zie figuur 4). Hierbij is het opmerkelijk dat hoewel digitale participatie niet veel wordt ingezet, deze vorm wel tot de voorkeur behoort.
- Op gemeenteniveau kiezen met name deelnemers uit Loppersum en Eemsum voor de 'jaarlijkse dorpen- of wijkenronde'.
- Voor de gemeente Delfzijl scoren de instrumenten 'jaarlijkse dorpen- of wijkenronde', wijk- en dorpsraden, 'digitale participatie' en wijkscan of schouw hoog.
- Ruim een kwart van de deelnemers uit gemeente Appingedam heeft een voorkeur voor 'digitale participatie'. Daarnaast kiest een ander kwart van de deelnemers uit Appingedam voor de 'wijkscan of schouw'.

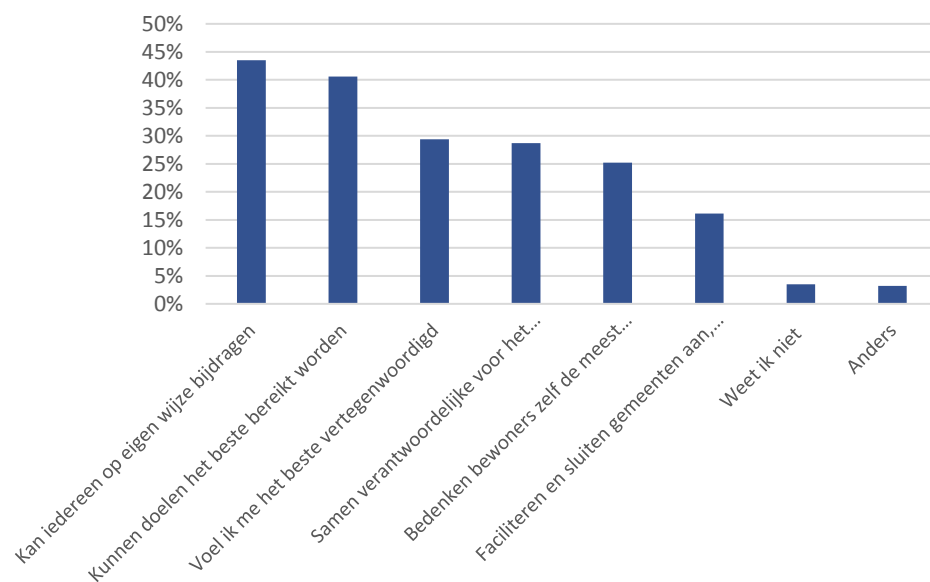
Figuur 1: Voorkeursvormen van contact tussen inwoners en gemeente, DEAL-gemeenten (N=325)

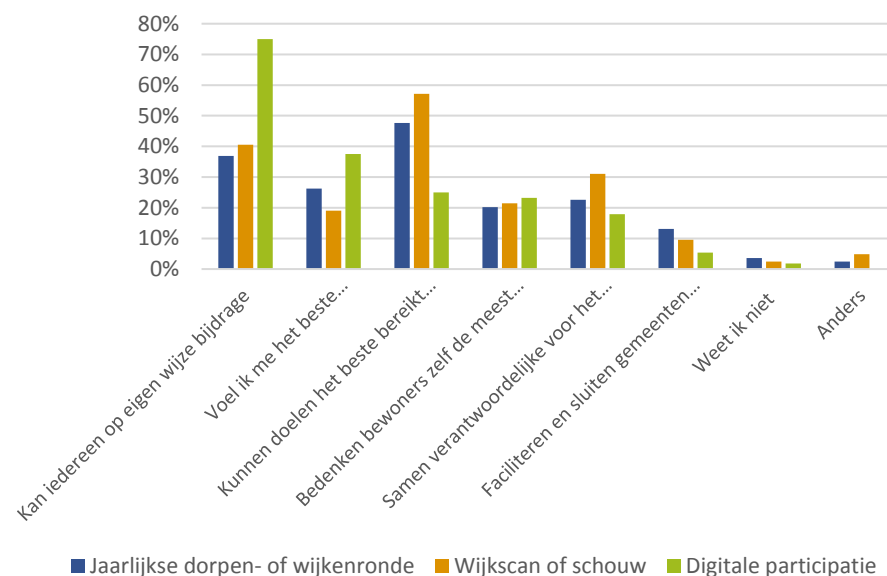
Wat spreekt u aan in de variant die uw voorkeur heeft?

- Aan de inwoners van de DEAL-gemeenten is gevraagd wat hen vooral aanspreekt in de vorm van hun voorkeur (zie figuur 1).
- In de DEAL-gemeenten geeft 44% van de respondenten aan te ervaren dat 'op deze wijze iedereen op zijn of haar eigen manier een bijdrage kan leveren'. Bijna evenveel respondenten (41%) geven aan dat 'op deze wijze doelen voor het dorp of de wijk het beste bereikt worden'. Het is opvallend dat de optie waarbij gemeenten faciliteren en aansluiten, maar niet doorslaggevend zijn in de besluitvorming, het minst vaak gekozen wordt (16%).
- Voor de gemeenten Appingedam en Eemsumond komt de volgorde van voorkeur overeen met de volgorde op DEAL-niveau. Loppersum en Delfzijl scoren juist hoger op de antwoordmogelijkheid 'op deze wijze kunnen doelen voor het dorp of de wijk het beste bereikt worden'.
- Bij het analyseren van de drie meest gekozen voorkeursvormen kan per vorm worden bepaald wat de respondenten het meest aanspreekt in deze variant. Van degenen die voor 'jaarlijkse dorpen- of wijkenronde' of de 'wijkscan of schouw' kiezen, geeft de grootste groep respondenten (respectievelijk 48% en 57%) aan op deze wijze doelen voor het dorp of de wijk het beste te kunnen bereiken. Van degenen die voor 'digitale participatie' kiezen, geeft de grootste groep respondenten (75%) aan dat op deze wijze iedereen op zijn of haar eigen manier een bijdrage kan leveren.

Figuur 2: Wijze waarop voorkeursvorm bijdraagt, DEAL-gemeenten (N=310)

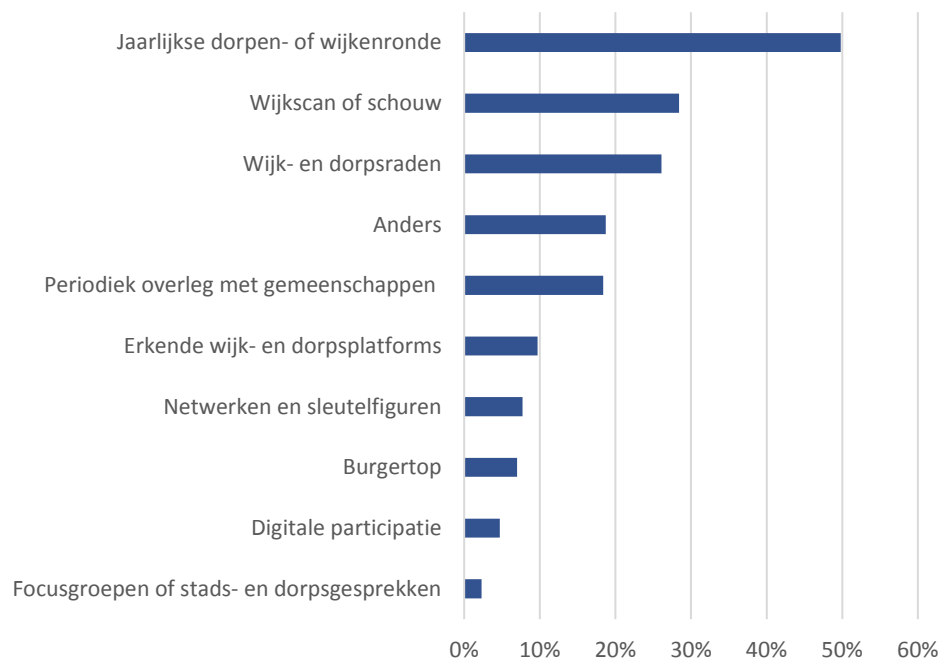
Figuur 3: Bijdrage van meest gekozen voorkeursvormen, DEAL-gemeenten (N=310)

Hoe hebben gemeente en bewoners momenteel contact met elkaar? - Bekendheid huidige contactvormen

- Na het bespreken van de verschillende instrumenten die ingezet worden in de DEAL-gemeenten, hebben de respondenten kunnen aangeven hoe het nu is .
- De deelnemers uit de DEAL-gemeenten geven aan dat gemeenten en bewoners van wijken en dorpen momenteel gebruik maken van de jaarlijkse dorpen- of wijkenronde (50%). Ook de wijkscan of schouw (28%) en de wijk- en dorpsraden (26%) zijn contactvormen waar veel deelnemers bekend mee zijn. Digitale participatie wordt volgens de deelnemers slechts in zeer beperkte mate toegepast (5%) door de gemeente. Dit is opvallend aangezien digitale participatie tot de top drie voorkeursvormen behoort (figuur 1).
- De gemeente Appingedam wijkt af van deze regionale uitkomst. In deze gemeente geeft namelijk een meerderheid van de deelnemers aan dat de huidige vorm de 'Burgertop' is.
- Met name in gemeente Appingedam geeft een groep respondenten aan (d.m.v. open antwoord) niet bekend te zijn met vormen waarop de gemeente en inwoners met elkaar in contact staan.

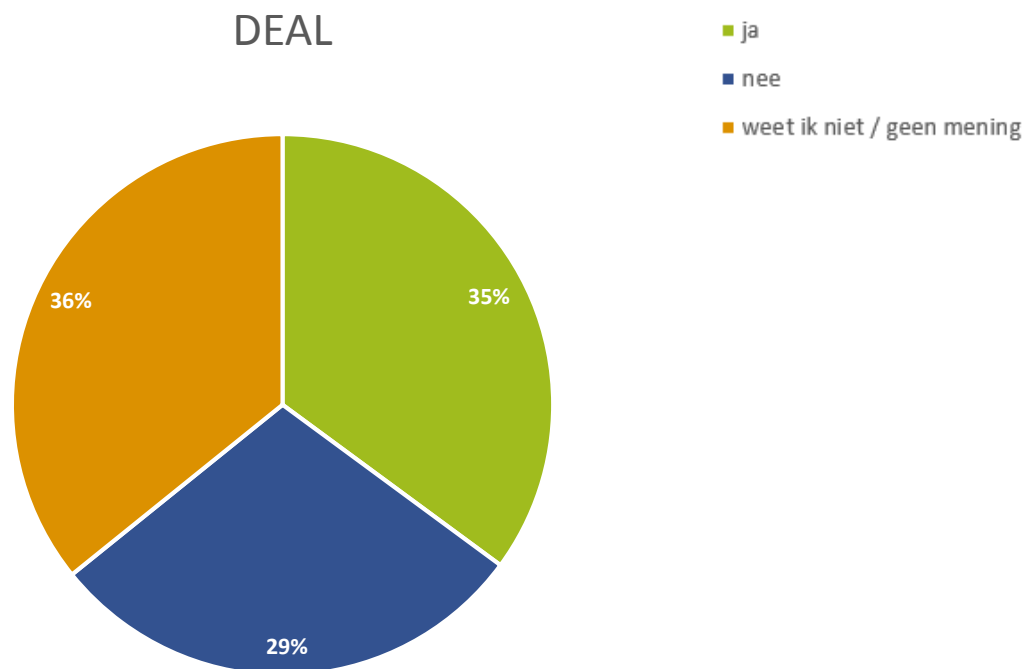
Figuur 4: Wijze van huidig contact, DEAL-gemeenten (N=299)

Beoordeling huidig contact I

- De respondenten is gevraagd of de manier waarop de gemeente nu met inwoners in contact staat hen aanspreekt.
- De huidige manier van contact spreekt 35% van de respondenten aan. 29% van respondenten geeft aan de huidige vorm niet aansprekend te vinden. 36% heeft hier geen mening over.
- Ten opzichte van de andere gemeenten bevalt de huidige vorm het meest in de gemeente Eemmond. Opvallend is dat in de gemeente Appingedam de meerderheid van de respondenten niet weten of de huidige contactvorm(en) hen aanspreken. Dit komt echter wel overeen met het eerdere resultaat waarbij vooral Appingedammers aangeven niet bekend te zijn met verschillende vormen van contact tussen de gemeenten en haar inwoners.

Figuur 5: Spreekt de manier van contact aan, DEAL-gemeenten (N=299)

Beoordeling huidige contact II

- Degenen die de huidige vorm van contact als aansprekend ervaren, is de vraag voorgelegd: 'Wat spreekt u aan in de manier waarop uw gemeente op dit moment met de bewoners van uw dorp of wijk in contact staat?'
- Op DEAL-niveau komen de uitkomsten veelal overeen met de eerder contactvorm van hun voorkeur en reden waarom men hiervoor kiest.
- De gemeente Appingedam wijkt hier op deze vraag enigszins van af, door aan te geven dat men op deze wijze samen verantwoordelijk is voor het resultaat. Dit kan mogelijk verklaard worden door de veelal bij Appingedammers bekende vorm 'Burgertop', waarbij een (door loting) samengestelde groep wordt gekozen die gezamenlijk een oordeel velt over een vraag ik het dorp of de wijk.

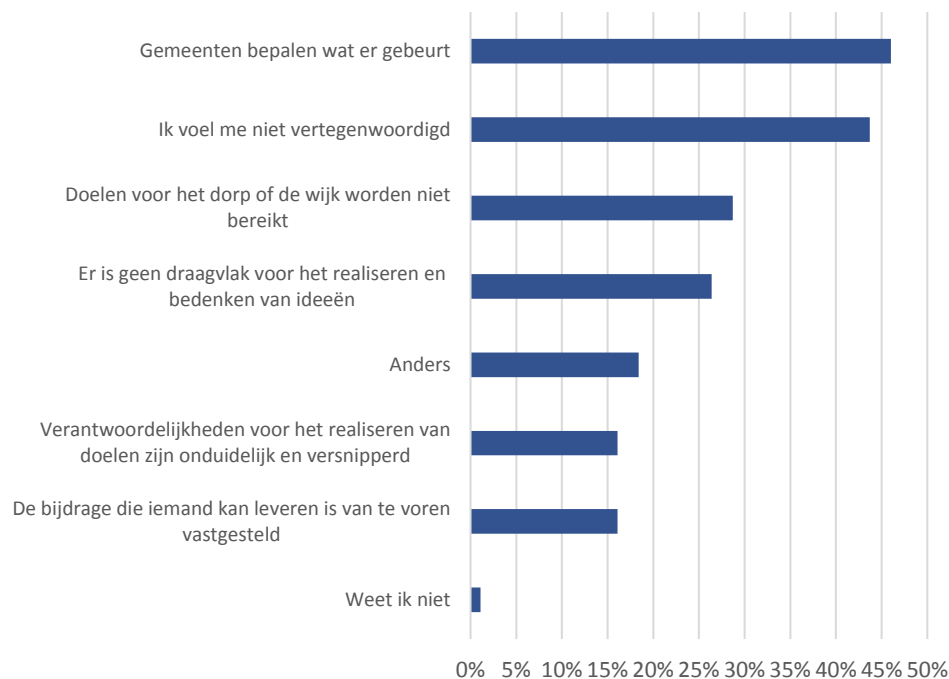
Figuur 6: Wat spreekt aan in de huidige wijze van contact, DEAL-gemeenten (N=104)

Beoordeling huidig contact III

- Degenen die de huidige vorm van contact niet aanspreekt is de vraag voorgelegd: 'Wat mist u in dat contact tussen de gemeente en uw dorp of wijk?'
- De respondenten uit de vier gemeenten geven aan vooral te ervaren dat de gemeenten bepalen wat er gebeurt (46%) en dat men zich niet vertegenwoordigd voelt (44%). In de derde plaats vinden de deelnemers van het onderzoek dat op deze wijze doelen voor het dorp of de wijk niet worden bereikt (29%).
- De afzonderlijke gemeenten scoren overeenkomstig met de uitkomst op geaggregeerd niveau van de DEAL-gemeenten. Wel is het opvallend dat wanneer gevraagd wordt naar wat er ontbreekt in het huidige contact tussen de gemeente en het dorp of de wijk, hierbij vooral Appingedammers aangeven dat gemeenten bepalen wat er gebeurt.

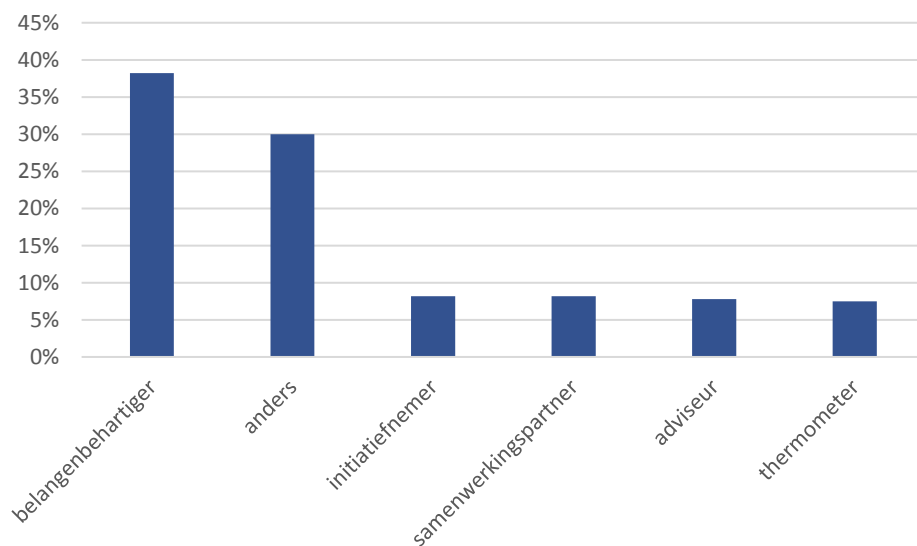
Figuur 7: Wat mist er in het contact, DEAL-gemeenten (N=87)

Huidige rol dorps- en wijkvertegenwoordiging

- Bij inwoners van de DEAL-gemeenten die deelnemen aan het Groninger Panel is gepeild welke rol dorps- of wijkvertegenwoordigers momenteel innemen ten opzichte van de gemeente.
- Bijna twee op de vijf (38%) deelnemers geeft aan de rol 'belangenbehartiger' terug te zien. De belangenbehartiger komt op voor belangen van het dorp of de wijk. Daarnaast is het opvallend dat een relatief grote groep respondenten afwijkt van de voorgedragen rollen en voor de optie 'anders' kiest (30%), waarbij een mogelijkheid tot open antwoorden is gegeven. Hierbij geven de meeste respondenten aan niet te weten welke rol momenteel ingenomen wordt of geen dorps- of wijkvertegenwoordigers te kennen.

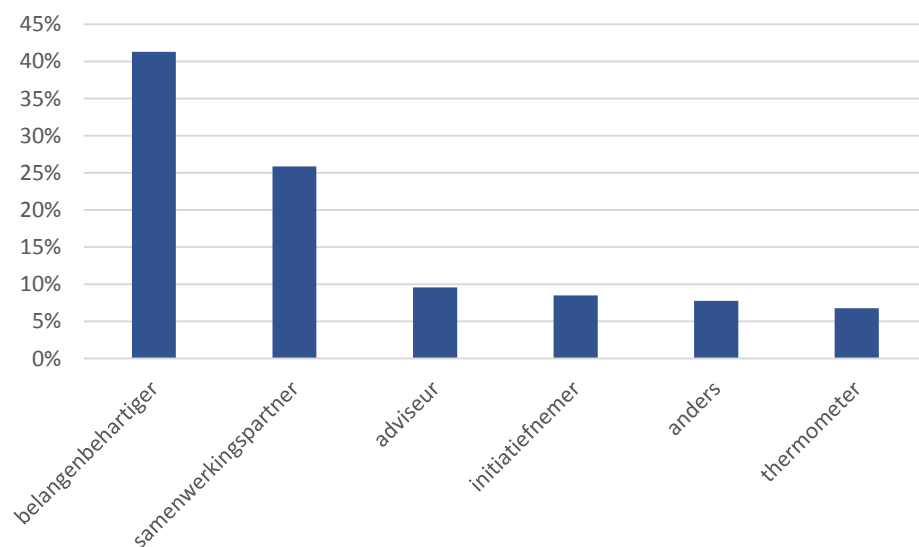
Figuur 8: Huidige rol van dorps- en wijkvertegenwoordigers, DEAL-gemeenten (N=293)

Ideale rol dorps- en wijkvertegenwoordiging

- Naast het bevragen over de huidige rol van dorps- en wijkvertegenwoordigers is ook gevraagd welke rol de dorps- en wijkvertegenwoordigers volgens deelnemers van het onderzoek zouden moeten hebben.
- De belangenbehartiger komt ook hier weer op de eerste plek te staan (41%). In de tweede plek kiezen deelnemers uit de DEAL-gemeenten voor de samenwerkingspartner (26%). Hierbij werkt de samenwerkingspartner samen met de gemeente aan een publieke taak. De kaders van de samenwerking worden gezamenlijk gevolgd en eventueel aangepast. Men geeft aan graag de rol van samenwerkingspartner te zien naast de rol van de belangenbehartiger. Dit terwijl de rol van de samenwerkingspartner bijna nog niet gezien wordt in de huidige situatie (figuur 8).

Figuur 9: Ideale rol van dorps- en wijkvertegenwoordigers, DEAL-gemeenten (N=293)

Contact stimuleren

- Het contact tussen dorpen of wijken kan volgens de inwoners van de DEAL-gemeenten veruit (43%) het beste gestimuleerd worden 'door bijeenkomsten te organiseren op thema per dorp of wijk'. Voor het organiseren van bijeenkomsten met actieve dorps-of wijkbewoners kiezen bijna twee op de vijf deelnemers (18%). Slechts 1% geeft aan dat gemeenten niks moeten organiseren.
- Wanneer gevraagd wordt wat er beter kan in het contact tussen gemeenten en dorpen of wijken geven respondenten aan een voorkeur te hebben voor andere vormen van (digitale) communicatie. Klassieke communicatievormen zoals verenigingen hebben daarbij niet meer de voorkeur:

" Niet uitgaan van verenigingen maar direct digitaal communiceren met de bewoner".

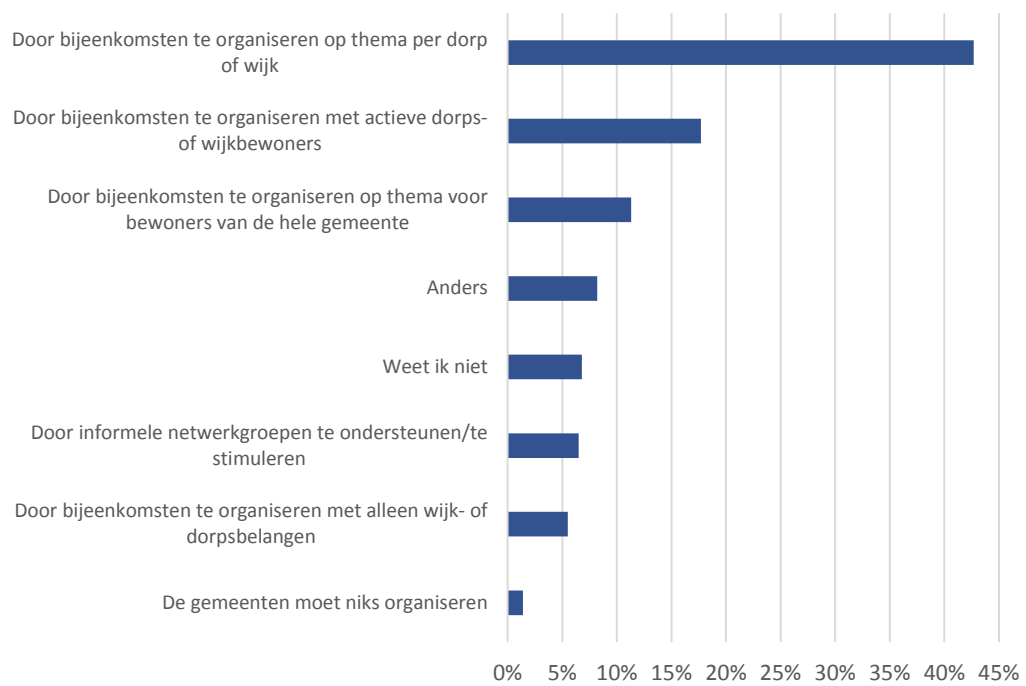
"Om te voorkomen dat alleen degene met de grootste mond en de hardste stem gehoord worden geef ik de voorkeur aan een systeem waarbij bewoners digitaal hun mening kunnen geven over een bepaald thema".

" Een App ontwikkelen waarmee de burger in regio benaderbaar is en geïnformeerd kan worden".

- Ook in de open antwoorden van de vraag over het stimuleren van het contact wordt regelmatig verwezen naar het gebruik van digitale communicatie en participatie.
- Daarnaast geven verschillende responden aan behoefte te hebben aan directe communicatie met de gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan een vast aanspreekpunt per dorp of wijk. Hierdoor kan er ook gewerkt worden aan de zichtbaarheid van de gemeente op lager niveau:

"Het is belangrijk dat je een aanspreekpunt hebt van de gemeente in je eigen dorp en dat deze meneer of mevrouw wekelijks bereikbaar is op bepaalde uren op een vaste plaats, zodat ieder hier gebruik van kan maken om je dorp leefbaarder te maken".

Figuur 10: Wijze waarop gemeente het contact kan stimuleren, DEAL-gemeenten (N=293)

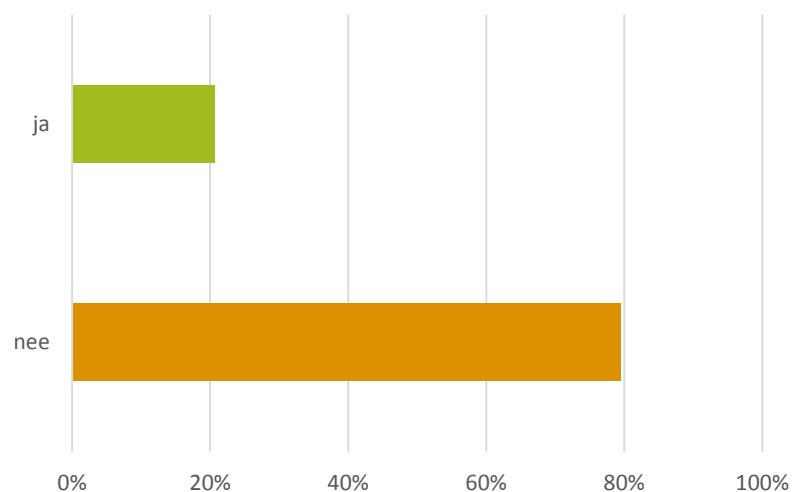
Zelf actief

- Op de vraag 'Bent u zelf actief in de samenwerking tussen uw dorp of wijk en de gemeente?' antwoorden twee op de vijf (21%) deelnemers uit de DEAL-gemeenten met 'ja'. In de gemeenten Eemsum en Loppersum antwoordt bijna een derde positief (28%) op deze vraag. In de gemeente Delfzijl geeft slechts 12% aan zelf actief te zijn.
- De actief betrokken responden geven een veelvoud aan rollen weer waarmee zij betrokken zijn bij de samenwerking tussen de gemeenten en hun dorp of wijk. De verschillende rollen variëren van betrokkenheid op een specifiek thema zoals ouderen, aardbevingsschade, cultuur en leefbaarheid. Daarnaast zijn mensen lid van een vereniging of een belangenorganisatie in hun dorp of wijk.
- Aan respondenten die momenteel niet actief zijn is gevraagd of zij actief willen worden en welke vorm hierbij de voorkeur heeft. Veel mensen zien hierin voor zichzelf geen rol weggelegd. Dit komt voornamelijk door gebrek aan tijd, barrières door lichamelijke beperking of het gevoel geen toegevoegde waarde te kunnen bieden. Degenen die wel actief zouden willen worden willen meedenken over de toekomst en leefbaarheid van hun dorp of wijk of willen een bijdrage leveren aan betere communicatie tussen de gemeenten het dorp of de wijk:

"Jawel, vooral met betrekking tot leefbaarheid in kleine kernen. Tot dusver heb ik alleen overleg met de gemeente namens de vereniging waar ik bij ben. Dan merk je al dat er teveel overleg is met diverse ambtenaren".

"Ik wil een bijdrage leveren aan het opstellen van een toekomstvisie en kaders voor een plan van aanpak".

Figuur 11: Zelf actief in de samenwerking, DEAL-gemeenten (N=291)

Samenvattend

Voor dit onderzoek hebben we een digitale vragenlijst uitgezet onder 670 leden van het Groninger Panel die in de DEAL gemeenten wonen. Deze uitvraag onder het Groninger Panel heeft een respons opgeleverd van bijna 49%.

De drie meest gekozen voorkeursvormen van contact tussen inwoners en gemeenten zijn: 'jaarlijkse dorpen- of wijkenronde', 'digitale participatie' en 'wijkscan of schouw'. Deze top drie komt niet helemaal overeen met datgene wat er momenteel wordt ingezet. Naast een voorkeur voor jaarlijkse dorpen- of wijkenronde en wijkscan of schouw geven de panelleden ook een voorkeur voor een minder gehanteerde vorm van contact, namelijk: digitale participatie. Met deze vorm ervaart men dat iedereen op zijn of haar eigen manier een bijdrage kan leveren. Digitale communicatievormen dragen bij aan het stimuleren van meer contact tussen inwoners en de gemeente.

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat ongeveer een derde van de respondenten de huidige vormen van contact niet aanspreekt.

Dorps- wijkvertegenwoordigers zouden volgens de panelleden vooral als belangenbehartiger of samenwerkingspartner moeten optreden. Hoewel de rol belangenbehartiger wel wordt gezien in het contact tussen dorpen en wijken en gemeenten, wordt de rol van samenwerkingspartner momenteel nog gemist.

Vragen?

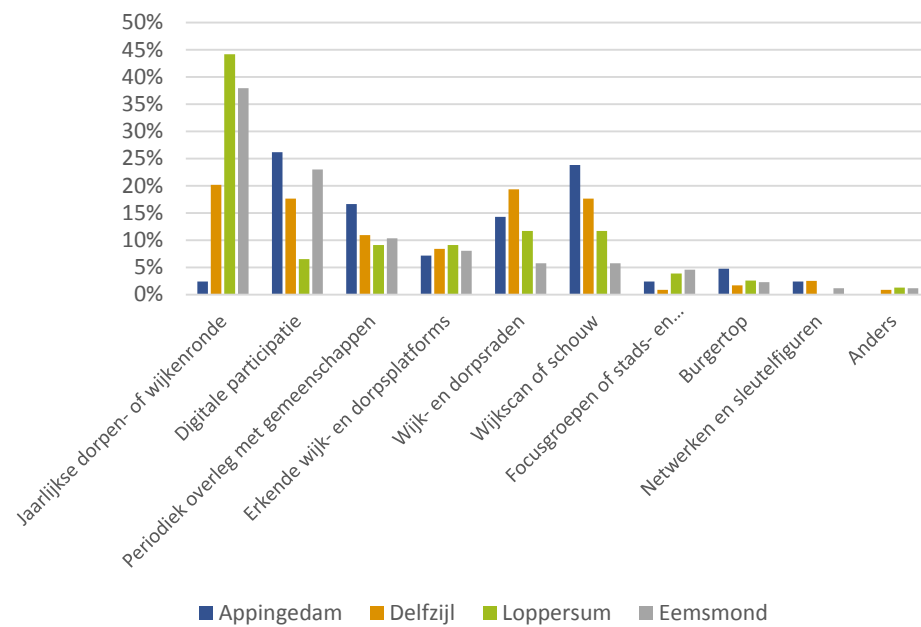
Hebt u vragen over bovenstaande uitkomsten of over het Groninger Panel? Neem dan contact op met onderzoeker Marja Janssens: m.janssens@sociaalplanbureau groningen.nl, 06-12 747 828 of onderzoeker Sandra Zamir: s.zamir@sociaalplanbureau groningen.nl, 06 155 314 86

We danken alle leden van het Groninger Panel die hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Bijlage I: Uitkomsten op gemeenteniveau

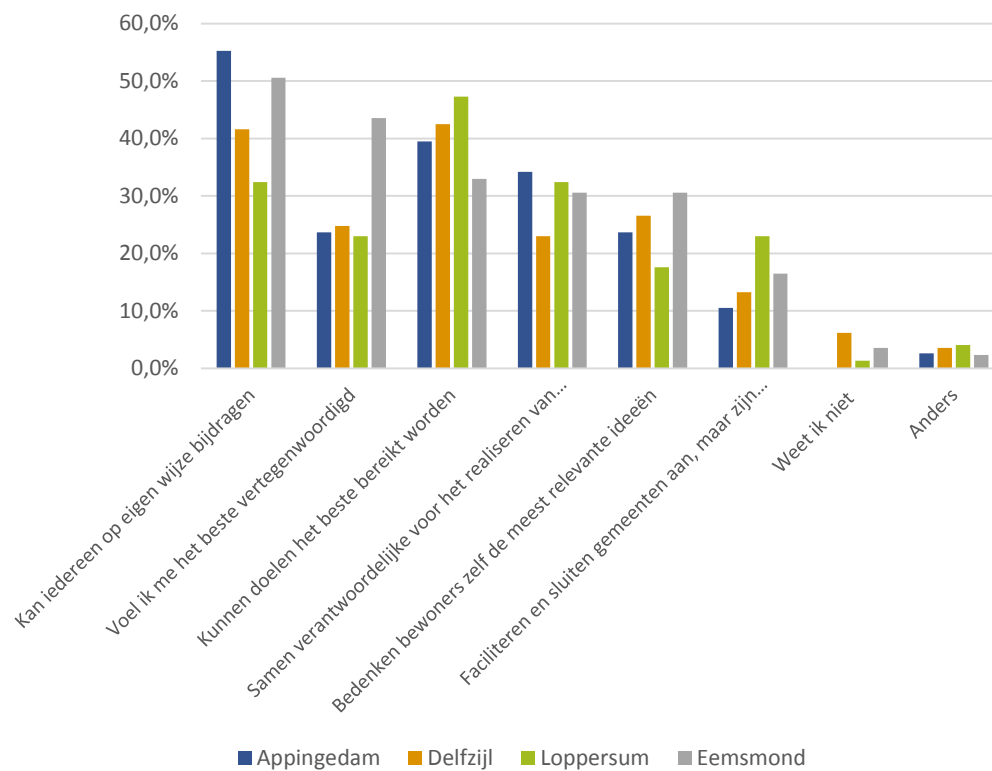
Waar gaat uw voorkeur naar uit?

Figuur 12: Voorkeursvormen van contact tussen inwoners en gemeente, per gemeente (N=325)

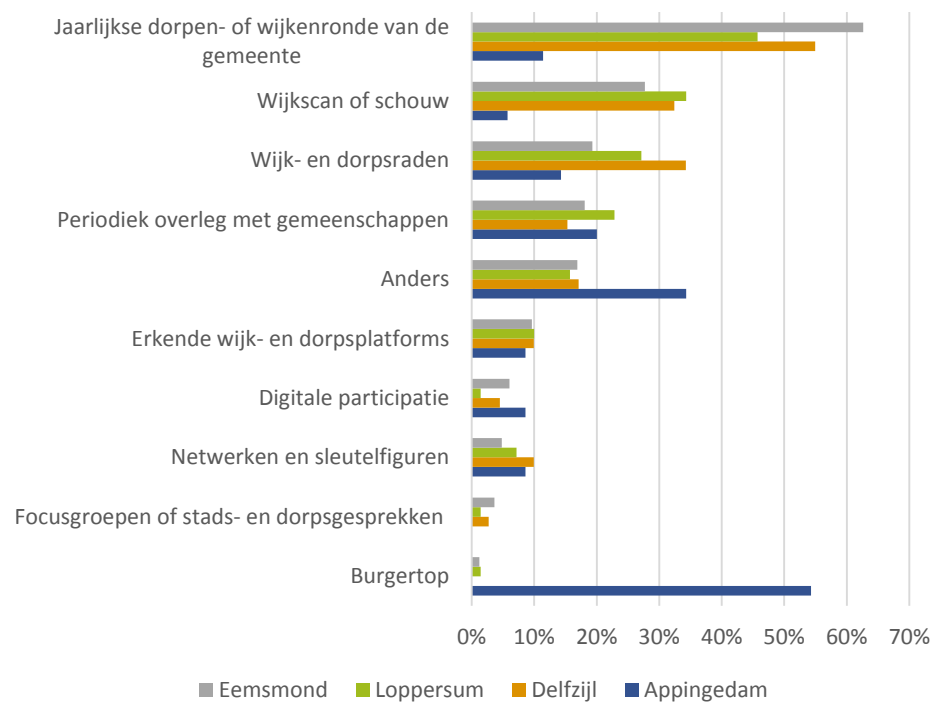
Wat spreekt u aan in de variant die uw voorkeur heeft?

Figuur 13: Wijze waarop voorkeursvorm bijdraagt, per gemeente (N=310)

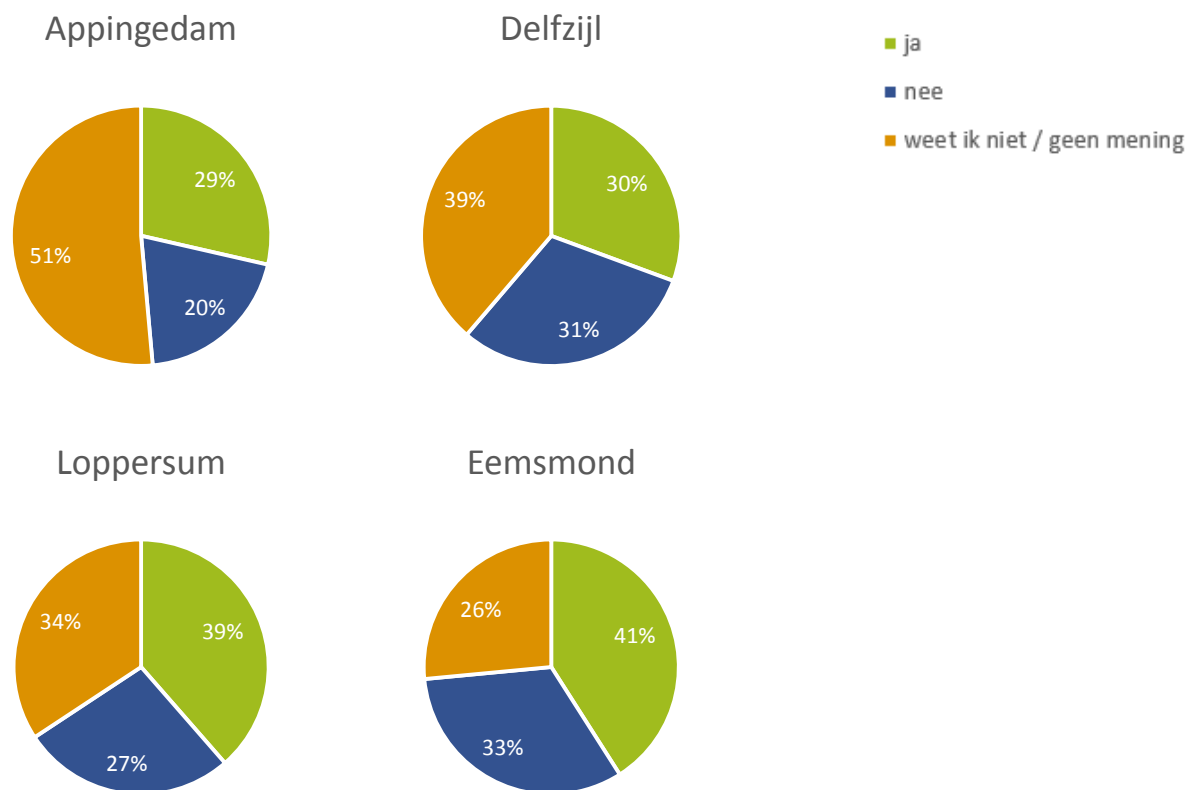
Hoe hebben gemeente en bewoners momenteel contact met elkaar? - Bekendheid huidige contactvormen

Figuur 14: Wijze van huidig contact, per gemeente (N=299)

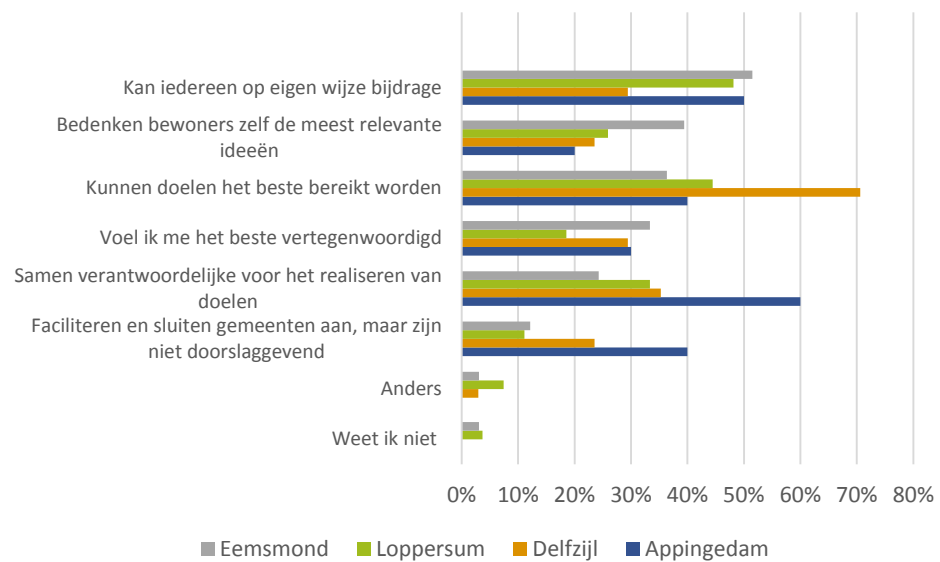
Beoordeling huidig contact I

Figuur 15: Spreekt de manier van contact aan, per gemeente (N=299)

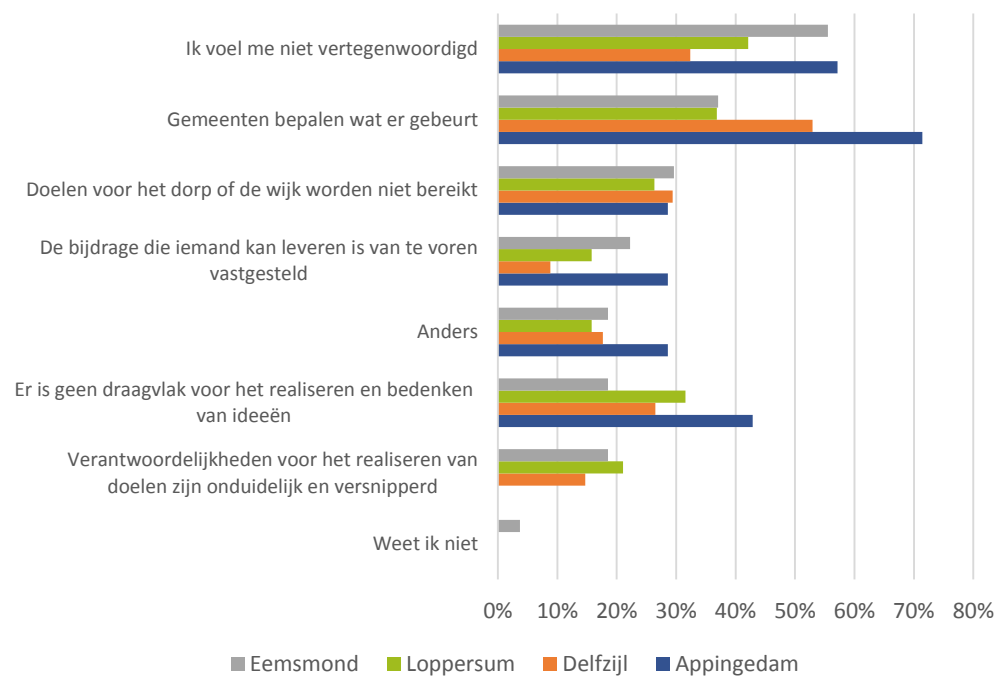
Beoordeling huidige contact II

Figuur 16: Wat spreekt aan in de huidige wijze van contact, per gemeente (N=104)

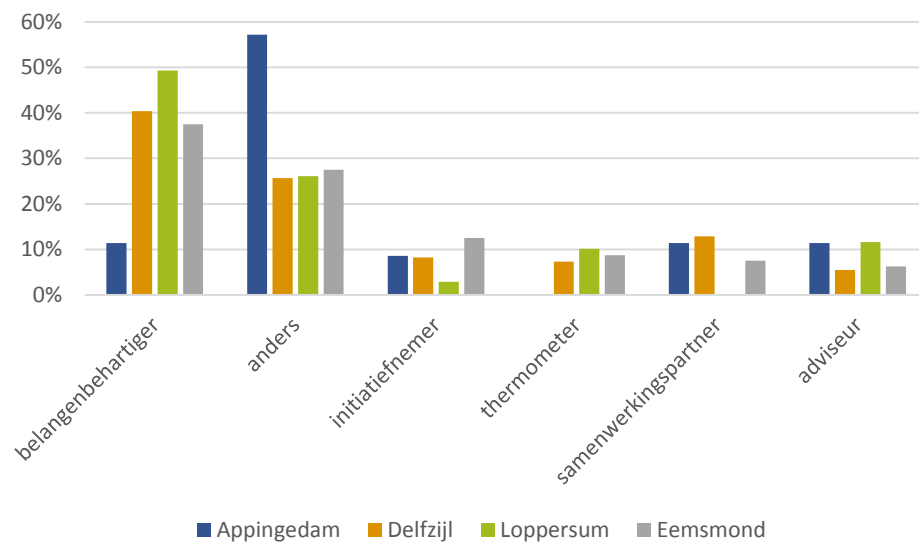
Beoordeling huidig contact III

Figuur 17: Wat mist er in het contact, per gemeente (N=87)

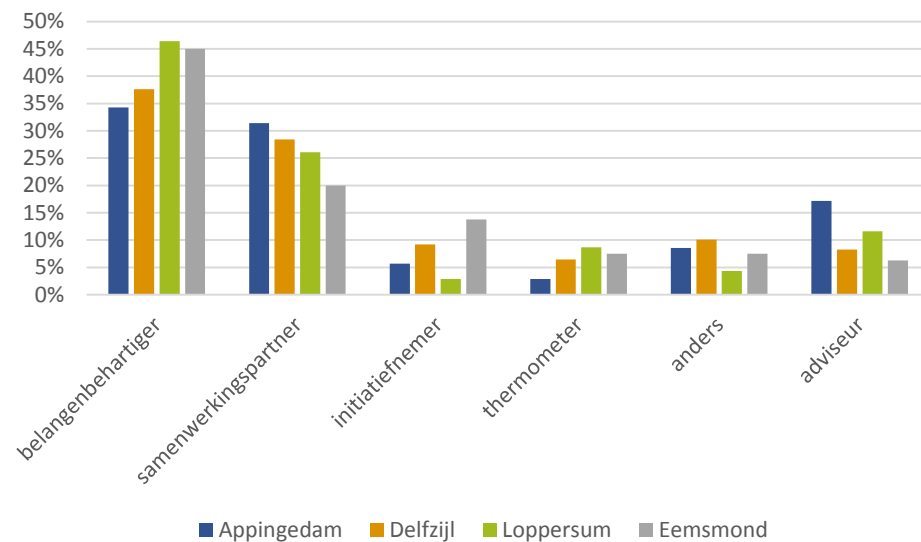
Huidige rol dorps- en wijkvertegenwoordiging

Figuur 18: Huidige rol van dorps- en wijkvertegenwoordigers, per gemeente (N=293)

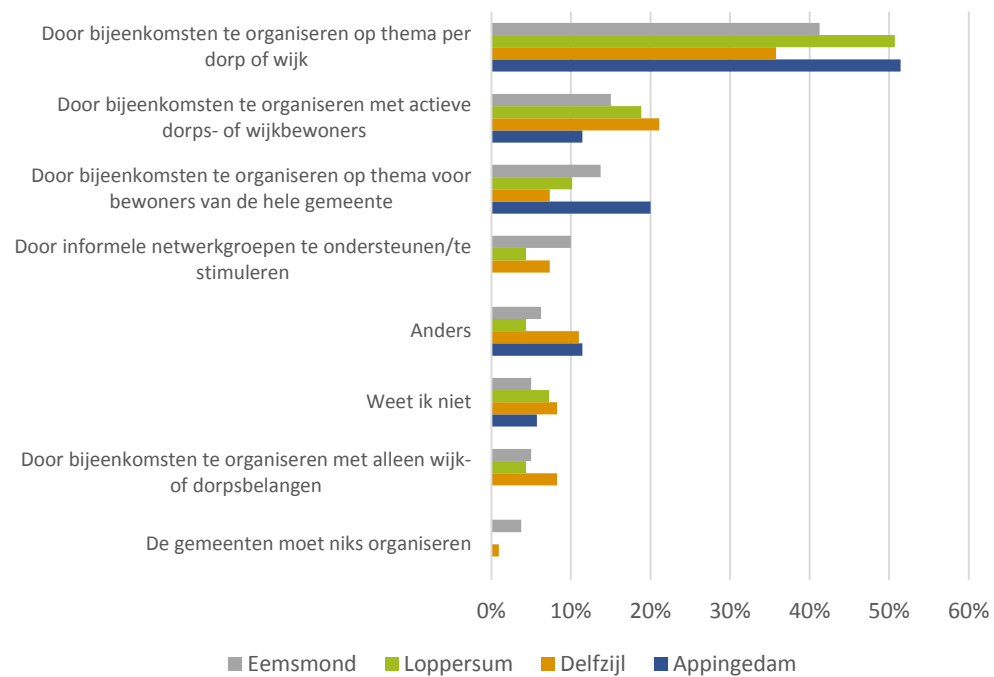
Ideale rol dorps- en wijkvertegenwoordiging

Figuur 19: Ideale rol van dorps- en wijkvertegenwoordigers, per gemeente (N=293)

Contact stimuleren

Figuur 20: Wijze waarop gemeente het contact kan stimuleren, per gemeente (N=293)

Zelf actief

Figuur 21: Zelf actief in de samenwerking, per gemeente (N=291)

